

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי חסידות
מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
מבוארים ומפורשים

מאמר ד"ה
וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמור
יום ב' דחג השבועות ה'תשכ"ט
שלושת החידושים של מתן תורה

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת

הו"ח התמים
ר' יעקב
בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת

ר' צבי הירש

ב"ר חיים שאול ע"ה

טובנבלאט

נלב"ע ליל ש"ק כ"ט אדר ה'תשפ"א

הנהיג וחינך את משפחתו

ברוח חסידי

ובהתקשרות לרבי

נשיא דורנו

ת.נ.צ.ב.ה

נדבת משפחתו שיחיו

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' מרדכי

וזוגתו מרת חיה מושקא שיחיו

בן שבת

ולזכות

ליאור בת מרדכי,

יהושע בן אברהם שיחיו
יזכו להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר
יפנו בגשמיות וברוחניות

ולזכות ר' דוד ציון בן יצחק

וזוגתו זהבה בת מרדכי שיחיו

לרפואה שלימה וקרובה

ולהצלחת בית הספר החדש 'מנחם

מענדל אקדמי'

סגל המורים והמורות וכל העוסקים

במלאכת הקודש

קובץ זה נדפס

על-ידי הרוצה בעילום שמו

לקבלת פני משיח צדקנו

לנחת רוח חסידי

מכל יוצאי חלציו

ולהצלחה רבה ומופלגה

בכל אשר יפנה

פתח דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ט, ויצא-לאור מוגה בקונטרס חג השבועות ה'תש"נ.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בו.

הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל ע"ה כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת יואב שיחי' למברג על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

תודתנו נתונה להרה"ת מנחם מענדל (בהרח"ש) שיחי' כהן על הערותיו המועילות.

כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנויות הספרים המובחרות.

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידנו, בכתובת: www.biurim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, ג), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקנן בהזדמנות הראשונה אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרו את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ר"ח סיון ה'תשפ"ב

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

שלושה פירושים ב"וידבר ה' את כל הדברים האלה לאמור" והקשר ביניהם • שיתוף שמו של הקב"ה בישראל, והיתרון על המלאכים • גילוי שם הוי"ה בנשמתו ובגופו של יהודי • שלושה חידושים במתן תורה – נותן התורה, מקבלי התורה, והתורה • החידוש בנותן התורה פעל את שני החידושים האחרים

בס"ד. יום ב' דחג השבועות ה'תשכ"ט*

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמרי, וידוע הדיוק? במ"ש לאמר, דמאחר שכל ישראל (הנשמות שבכל הדורות³) היו במעמד הר סיני ושמעו את הדברות מהקב"ה בעצמו, מהו פירוש לאמר, לאמר לאחרים⁴. ונקודת הביאור בזה, שבזה מבאר הכתוב את החידוש דמתן תורה. דלכאורה הרי גם קודם מתן תורה למדו כל התורה [כמובן גם מזה שקיים אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה⁵, שבכדי לקיים את התורה צריך ללמוד אותה, ובודאי⁶ שאברהם לימד את כל התורה כולה ליצחק בנו ויצחק לימדה ליעקב ובניו⁷], ומהו החידוש דמתן תורה⁸. ומבאר הכתוב, שהחידוש דוידבר אלקים את כל הדברים האלה במתן תורה הוא, שעל-ידי זה ניתן הכח לכל אחד ואחד מישראל שבכל הדורות, שלימוד התורה שלו יהיה באופן דלאמר. ושני פירושים בזה. (x) שעל-ידי לימוד התורה שלו הוא גורם שהקב"ה יאמר דיבורים אלה⁹, דכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו¹⁰ א, דעל-פי זה פירוש לאמר (לאמר לאחרים) הוא, שהאדם הלומד תורה אומר להקב"ה¹¹ כביכול שיחזור על הדיבורים שלו. (ב) ועוד, שלימוד התורה

אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי"ה . . יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה הי"ה . . יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה הי"ה (יומא שם).

(8) כהדיוק בתור"א שם. לקו"ת במדבר יג, ד. ובכ"מ.

(9) ד"ה וידבר גוי' אנכי תרכ"ט (דלקמן בפנים) – שה"מ תרכ"ט ע' רג (הובא לקמן סעיף ה).

(10) ראה תדא"ר פי"ח. יל"ש איכה רמו תתלד.

(11) להעיר מחדא"ג מהרש"א שבת (פט, א), דפירוש הכתוב (שלח יד, יז) "כאשר דברת לאמר" הוא "כאשר דברת לי לאמר שאומר אני", היינו שמשא יאמר להקב"ה (יגדל נא כח אד'). וע"פ המבואר בכ"מ (ראה סד"ה ועתה יגדל נא גוי' ה'תשי"ט (לקמן ס"ע שעח), ובהנסמן שם הערה 47) ד"כאשר דברת לאמר" הוא ע"ד "וידבר גוי' לאמר" – מסתבר, שכ"ה גם הפירוש ד"לאמר".

* יצא לאור בקונטרס חג השבועות – תש"נ, "לקראת חג השבועות . . יום ג' פ' נשא, ערב חה"ש, שנת ה'תש"נ".

(1) יתרו כ, א.

(2) תור"א יתרו סז, ב (ועם הגהות – באוה"ת יתרו ע' תשפג ואילך). סה"מ תקס"ז ע' קמט. לקו"ת שה"ש מ, ב. שם מב, סע"א ואילך. תור"ח יתרו שע, סע"א [בהוצאה החדשה – ח"ב רנג, ב]. רד"ה וידבר גוי' אנכי תרכ"ט (דלקמן בפנים). ובכ"מ.

(3) פדר"א פמ"א. שמו"ר פכ"ח, ו. תנחומא יתרו יא. זח"א צא, א. ובכ"מ.

(4) ראה לקו"ש ח"ו ע' 119, ובהנסמן שם הערה *1.

(5) יומא כח, ב. קידושין פב, א (במשנה).

(6) כ"ה הלשון בתור"א שם סז, ד.

(7) ר"מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם . .

ביאורים במאמרי רבינו

א בפעם הראשונה. שלכן אמרו (בנוגע להלכה כנגדו) מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע. וראה עוד ד"ה אשר ברא ששון ושמחה תשל"ט סעיף ב.

א "דכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו"

בתור"א (סז ב) מבאר אדמו"ר הזקן המשמעות של זה לאדם הלומד "דזה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו הוא ממש כמו שהיה בשעת מתן תורה

של האדם יהיה באופן דלאמר, לחזור הדברים שהקב"ה אומר, כמו שנאמר¹² תען לשוני אמרתך, שהדיבורים תורה שהאדם אומר הם אמרתך ולשוני תען כעונה אחר הקורא¹³ ג. ועוד פירוש בידבר גוי' לאמר, שוידבר אלקים את כל הדברים האלה, עשרת הדברות שהם כללות כל התורה¹⁴, הוא לאמר, שעשרת הדברות (תורה שלמעלה מעולם) יומשכו בהעשרה מאמרות ג שבהם נברא¹⁵ העולם¹⁶. ועל דרך זה הוא בלימוד התורה דהאדם, שהוא באופן וידבר גוי' לאמר, שמדיבור התורה שלו נעשה אמירה, המשכת ההשפעה למטה¹⁷. וצריך להבין הקשר והשייכות דכל ענינים הנ"ל בלאמר¹ (הביאור לקמן סעיף י).

סיכום: תיבת "לאמר" בעשרת הדברות היא הנתינת כח שלימוד התורה יהי באופן של "לאמר", וכמה פירושים בזה: א. שהקב"ה קורא ושונה כנגדו. ב. שהאדם חוזר על דברי הקב"ה. ג. שהתורה תומשך למטה.

ב) והנה בהמאמר של אדמו"ר מהר"ש ד"ה זה שנאמר לפני מאה שנה¹⁸ (לאחרי הדיוק שלכאורה תיבת לאמר הוא מיותר), מביא מה שכתוב בילקוט¹⁹, כשהיה הקב"ה מדבר היה כל אחד מישראל אומר עמי הדיבור מדבר שנאמר²⁰ אנכי הויה אלקיך לשון יחיד. ומבאר, דזהו מה דאיתא במדרש²¹ על הפסוק אנכי הויה אלקיך, שהקול ששמעו בעשרת הדברות היה לפי כחו של כל אחד,

12) תהלים קיט, קעב.

13) תו"א שם סז, ב. תו"ח שם שע, ב [שם רנג, ב] ואילך (וראה שם שעג, ב [שם רנה, ב]). ובכ"מ. ולהעיר, שגם לפירוש זה שהאדם חוזר הדברים שהקב"ה אומר – מובן, דזה שהקב"ה אומר הדברים עכשיו נעשה זה על-ידי לימוד האדם. אבל הפירוש ד"לאמר" הוא (לא שהאדם פועל למעלה, אלא אדרבה) שדיבור האדם הוא כעונה אחר הקורא.

14) ראה ד"ה וידבר גוי' אנכי ה'תשכ"ח ס"א (לעיל ע' שכז). ויש"נ.

15) אבות פ"ה מ"א.

16) ראה לקו"ת חוקת נז, סע"ג ואילך. וראה גם לקו"ת שה"ש כה, ג. ובכ"מ.

17) לקו"ת שלח לט, סע"ב ואילך.

18) משנת אמירת מאמר זה (תשכ"ט) – נדפס בסה"מ תרכ"ט ע' קצג ואילך.

19) שמעוני עה"פ יתרו כ, ב.

20) יתרו שם.

21) שמור"ר רפכ"ט. יל"ש שם.

ביאורים במאמרי רבינו

לאמר", פרושו להמשיך הדברים בתוך העשרה מאמרות.

ד "וצריך להבין הקשר והשייכות דכל ענינים הנ"ל בלאמר"

כשישנם פירושים שונים של הז"ל על אותו פסוק, יש קשר בין הפירושים, ראה לקמן הערת רבינו 38 ובביאור כד.

ב "כעונה אחר הקורא"

"דהיינו בחינת ביטול אליו ית', שאין הדיבור נעשה נפרד אצל האדם להיות יוצא מפי עצמו כאלו הוא שלו רק כמ"ש תען לשוני אמרתך" (תו"א יתרו סז ב).

ג "יומשכו בהעשרה מאמרות"

כלומר "וידבר אלקים את כל הדברים האלה

הבחורים לפי כחן והזקנים לפי כחן והקטנים לפי כחן. ויש לומר, דמהטעמים על זה שמביא גם מאמר המדרש, הוא, לפי שעל-ידי זה מובן שהענין דעמי הדיבור מדבר (לכל-אחד-ואחד בפני עצמו) הוא לא רק בנוגע להנשמה אלא גם בנוגע להגוף, שהרי החילוק דבחורים זקנים וקטנים הוא מצד הגוף ה'.

ומבאר בהמאמר הטעם על זה שהדיבור דעשרת הדברות הי' באופן דעמי הדיבור מדבר, בלשון יחיד לכל-אחד-ואחד בפני עצמו [הגם שכל ציווי התורה הם לכל-אחד-ואחד מישראל ובכל התורה נאמר אני ה' אלקיכם], ע"פ מה דאיתא בילקוט שם, דבשעת מתן תורה שיתף הקב"ה את שמו בכל-אחד-ואחד מישראל. דזהו מ"ש²² רכב אלקים רבותיים גו' אד' במ סיני בקודש, דכמו שאד' במ (בהמלאכים), שבשמו של כל מלאך משותף (בסופו) שמו של הקב"ה, א-ל (מיכאל גבריאל רפאל), כן במתן תורה, סיני בקודש, שיתף הקב"ה את שמו בכל-אחד-ואחד מישראל, אנכי הויה אלקיך. וממשיך בהמאמר, דעל-ידי ששמו של הקב"ה משותף במלאכים, הם בטלים לגבי שמו ית' משותף בהם י. וכמו כן הוא בישראל, דעל-ידי ששיתף הקב"ה את שמו בישראל, הם בביטול, כמבואר בארוכה בהמאמר י.

סיכום: אדמו"ר מהר"ש מביא מהילקוט שהדיבור במתן תורה היה באופן שכל אחד אמר "עימי הדיבור מדבר" (והיה זה הן מצד הנשמה והן מצד הגוף). ומבאר הטעם, כי הקב"ה שיתף במתן תורה את שמו בכל אחד מישראל. וכמו ששיתוף שמו של הקב"ה במלאכים פועל בהם ביטול, כך בישראל.

(22) תהלים סח, יח.

ביאורים במאמרי רבינו

ה "ויש לומר .. הוא מצד הגוף" מובא כהקדמה למבואר בסעיף הבא שבמתן תורה נפעל גילוי שם הוי' בגוף הגשמי. ועוד יותר למבואר בסעיף ד בעניין שם הויה שמצטייר בגוף עצמו.

ו "הם בטלים לגבי שמו ית' משותף בהם" ראה המבואר בתו"א (תשא פ"ו א) לגבי המלאכים: " שהם אינם תופסים מקום לפני חיות אלהות השורה בתוכם, והמשכות והתפשטות החיות שבהם הוא הוא האומר והעושה בהם כרצונו באין מונע. ולכן כתיב בהגר "ותקרא שם ה' הדובר אליה" והוא המלאך שדיבר עמה, וכן

ז "על-ידי ששיתף הקב"ה את שמו בישראל, הם בביטול"

ראה לקמן ס"ה, שהמבואר כאן בעניין הביטול שנפעל על-ידי שיתוף בא כהקדמה לפירוש של "לאמר", והוא קשור לפירוש של לאמר על דרך תען לשוני אמרתך, שעניינו ביטול.

ג) **והנה**²³ שמו של הקב"ה ששיתף בישראל הוא למעלה יותר משמו שמשותף במלאכים. דבמלאכים כתיב אד' בם, וכמבואר בתניא²⁴ שהמלאכים נק' בשם אלקים, דאלקים ואד' הם (בכללות) ענין אחד²⁵ ח, אבל בישראל כתיב²⁶ כי חלק הוי"ה עמו, חלק משם הוי"ה²⁷ ט. והגם שהענין דחלק הוי"ה עמו הי"ה גם קודם מתן תורה, לא האיר זה בגילוי (כל כך), כי הענין דחלק הוי"ה עמו הוא מצד הנשמה, ובירידת הנשמה למטה, הגוף מעלים ומסתיר על הנשמה ועל שם הוי"ה שבה, ובמתן תורה, על-ידי הדיבור אנכי הוי"ה אלקיך, נמשך זה בגילוי. וכמבואר בלקוטי תורה²⁸, דפירוש (אנכי) הוי"ה אלקיך הוא, שהוי"ה יהי' מאיר ומתגלה כך כל כך עד שיהי' נקרא על שמך, אלקיך. והכח על הוי"ה אלקיך [שגם לאחרי שהנשמה מתלבשת בגוף יהי' הוי"ה בו בגילוי ועד שיהי' נקרא על שמו] הוא מעצמות אור אין-סוף שלמעלה גם מהוי"ה. דשם הוי"ה (מצד עצמו), הגילוי שלו הוא למעלה דוקא ; ובכדי שיהי' בגילוי למטה בגוף גשמי הוא על-ידי המשכת עצמות אור אין-סוף שלמעלה מהוי"ה, דכל הגבוה יותר יורד ומתגלה למטה יותר²⁹ יא. וזהו אנכי הוי"ה אלקיך, שהכח על זה שהוי"ה יהי' אלקיך, הוא מבחינת אנכי שלמעלה גם מהוי"ה.

י"ש לומר, דכיון ששמו של הקב"ה ששיתף בישראל הוא שם הוי"ה שלמעלה משם אד' שמשותף במלאכים [ובפרט שהשורש דשיתוף שמו בישראל הוא

27) אגה"ת שם.

28) ר"פ ראה.

29) ראה בארוכה שערי אורה שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פי"ב (נח, א-ב). שם פל"ב ואילך (סה, א ואילך). וראה בהנסמן לעיל ח"ב ס"ע כד ואילך.

23) בהבא לקמן, ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים שם ע' רמ. ד"ה הנ"ל תרכ"ט (סה"מ שם ע' קצד ואילך).

24) אגה"ת פ"ד (צד, א).

25) לקר"ת דרושים לשבת שובה סה, ד. סהמ"צ להצ"צ ס, א. ובכ"מ.

26) האזינו לב, ט.

ביאורים במאמרי רבינו

חיים" (בראשית ב, ז), "שתוכיות ופנימיות החיות שבאדם מוציא בנפחתו בכח" (תניא ריש פרק ב).

י "דשם הוי"ה (מצד עצמו), הגילוי שלו הוא למעלה דוקא"

שכן שם הוי" מלשון היה הוה ויהיה כאחד הוא בחינה שמרוממת מהעולם, והעולם אינו כלי אליה.

יא "דכל הגבוה יותר יורד ומתגלה למטה יותר"

ראה לקמן ביאור כ.

ח "אלקים ואד' הם (בכללות) ענין אחד" אלוקים הוא לשון שר ומושל. כמו כן אדני לשון אדון (שליטה). ובכך הם נחשבים לאלוקות שבערך העולמות. שכן יכולת שליטה בעליונים ובתחתונים היא שבה דדרגת אלוקות שבערך לעולמות. אך בדרגה בה לעולמות אין כלל ערך, אין כל שבה בכך.

ט "המלאכים נק' בשם אלקים .. אבל בישראל כתיב כי חלק הוי"ה עמו" מלאכים נבראו מהדיבור האלוקי, כמו כל הנבראים שנבראו מעשרה מאמרות, אך הנשמות נוצרו מנפיחה כמו שכתוב "ויפח באפיו נשמת

מבחינת אנכי שלמעלה גם מהויה^ה], לכן, גם הביטול דישראל שנעשה על-ידי שמו ית' המשותף בהם הוא ביטול גדול יותר מביטול המלאכים יב.

סיכום: השם שהקב"ה שיתף בישראל הוא הויה, וזהו "אנכי הויה אלקיך", שעל ידי "אנכי" (עצמות אור אין סוף) נפעל ש"הויה אלקיך", וגם בהיות הנשמה בגוף יאיר שם הויה שבה. וכיון ששם הויה הוא למעלה משם אדני שמשותף במלאכים, נמצא שהביטול של ישראל גדול יותר יג.

ד) וענין שם הויה שבכל אחד מישראל יד', מבאר בהמאמר³⁰, שהיו"ד דשם הויה שבישראל היא החכמה שבנפש יו, והה' דשם הויה הוא הבינה שבנפש, להבין דבר מתוך דבר³¹. ותוך דבר הוא הדבר הויה שמתלבש בתוך הנבראים, כפירוש הבעש"ט³² על הפסוק³³ לעולם הויה דברך נצב בשמים, ודבר הוא הדיבור עצמו שלמעלה מהתלבשות בנבראים, דבכללות הוא אור הסובב, וזהו להבין דבר מתוך דבר³⁴, שעל-ידי ההתבוננות בהדבר ה' המלוכש בתוך הנבראים (תוך דבר) שהוא הארה בלבד (כדמוכח מזה גופא שהוא מלוכש בתוך הנבראים) באים לידיעה שישנו "דבר" שלמעלה מהתלבשות בעולם, שהוא המקור שממנו נמשך ההארה שבהתלבשות יו. והו' דשם הויה הם המדות שבנפש, וה' אחרונה דשם הויה היא היראה תתאה (קבלת עול) שבנפש.

30) ס"ע קצו ואילך. וראה אגה"ת שם (צד, ב ואילך).
לקר"ת שם. ובכ"מ.
31) לשון חז"ל – חגיגה יד, א. סנהדרין צג, ב.
32) שעהייה"א בתחלתו.
33) תהלים קיט, פט.

34) ראה גם תו"א בראשית א, א. הוספות לפ' ויקהל קיג, ג. לקר"ת ואתתנן ו, סע"ג. ראה כה, סע"ב. שבת יובב סז, ד. ובכ"מ.

ביאורים במאמרי רבינו

טו "היו"ד דשם הויה שבישראל היא החכמה שבנפש"

היו"ד שהיא בחי' נקודה לבד מרמות לבחינת החכמה, בה ההשכלה מופיעה באופן של נקודה. ברק המבריק בתחילת הופעת ההשכלה, קודם הופעת פרטי הסברת והרחבת ההשכלה.

יב "הביטול דישראל .. גדול יותר מביטול המלאכים"

ביאור הביטול המיוחד של ישראל ראה לקמן סעיף ט. והטעם שמבאר כאן ענין הביטול, יתבאר לקמן סעיף ה.

יג מהלך המאמר

המטרה בכל הפרטים שהובאו במאמר תתבאר בסעיף ה.

טז "שעל-ידי ההתבוננות בהדבר ה' המלוכש בתוך הנבראים שהוא הארה בלבד באים לידיעה .."

ויובן מהתלבשות החיות בגוף, שמכך שהחיות באה בהתלבשות, שמצומצמת ומותאמת לפי הגוף, בהכרח לומר שאינה המקור, אלא קדמה לה החיות כפי שהיא לעצמה, טרם שהצטמצמה

יד "וענין שם הויה שבכל אחד מישראל" כלומר, לעיל דובר שבישראל כתיב חלק הויה עמו, וענין זה הוא מצד הנשמה. וכעת (בתחילת הסעיף) יבאר מהו ענין זה.

וממשיך בהמאמר, שד' האותיות דשם הוי"ה שבכל אחד מישראל הם גם בהגוף שבו. שהראש הוא כציור תמונת ה"ו"ד והגוף כציור תמונת הו"א וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל הן ב' ההי"ן י'. ומוסיף בהמאמר, דיש לומר, דהטעם שישנם עשר אצבעות בידים ועשר אצבעות ברגלים הוא, כי בשם הוי"ה במילוי ההי"ן, בכל ה"ה ישנם שני ההי"ן יו".

ויש לומר דעל-ידי ההוספה שהמספר עשר אצבעות הוא כנגד ה"ה במילואו מיתוסף ביאור בכללות הענין דציור שם הוי"ה שבגוף. דהנה ידוע בענין המילויים³⁵, שהטעם על זה שהמילוי של האות הוא בהעלם [וכמו באות אל"ף, שהא' עצמו הוא בגילוי, והל' והפ' (שהם המילוי שלו) כלולים בו בהעלם], הוא, לפי שהמילוי הוא הפנימיות והעצמיות שלו שלמעלה מגילוי. ובדוגמת אדם שמדבר איזה ענין ויש לו בזה כוונה, שהכוונה היא בהעלם. ומזה מובן, דזה שבהציור דשם הוי"ה שבהגוף (דוקא) יש גם מילוי ההי"ן דשם הוי"ה מה-שאיין-כן בנשמה, הוא, לפי שבהגוף דוקא מתגלה (גם) הפנימיות והעצמיות דשם הוי"ה. כי בכדי להיות המשכת שם הוי"ה בגוף הגשמי, הוא דוקא על-ידי הפנימיות והעצמיות דשם הוי"ה. ועל דרך המבואר לעיל (סעיף ג), שבכדי ששם הוי"ה שבהנשמה יהיה בגילוי גם בהתלבשותה בגוף הוא על-ידי ההמשכה דאנכי שלמעלה מהוי"ה.

והחילוק שבין שני הענינים הוא, שהחידוש בהגילוי דשם הוי"ה שבהנשמה גם בהתלבשותה בגוף הוא רק בנוגע להמקום (גוף גשמי) ששם נמשך הגילוי, ועל-ידי שנמשך בהוי"ה מבחינת אנכי שלמעלה מהוי"ה נמשך הגילוי שלו למטה. והחידוש בהציור דשם הוי"ה בהגוף הוא בשם הוי"ה עצמו, כי שם הוי"ה (שלמעלה מעולם) וגוף (גשמי) הם שני הפכים. ולכן, בכדי ששם הוי"ה

אותיות בה"מבוא" ע' יב ואילך. ויש"ן.

35) ספה"צ להצ"צ קט, ב. אוה"ת שלח ס"ע תקב ואילך. וראה בארוכה ספר הערכים-חב"ד מערכת

ביאורים במאמרי רבינו

הוא רק בחיצוניות ובשביל הבחירה. וזהו מה "שהקליפה מתדמה לגבי הקדושה כקוף בפני אדם" (וזה ח"ב קמח, ב). קוף מחקה את כל מה שהאדם עושה, אך אצל האדם המעשה נעשה עם תוכן מה-שאיין-כן אצל קוף שהוא מעשה חיצוני.

יח "בשם הוי"ה במילוי ההי"ן, בכל ה"ה ישנם שני ההי"ן"

בכתיבת שם הוי"ה יש כמה אופנים, ומהם לכתוב את האותיות במילוי ובאופן כזה "ו"ד ה"ה ו"ו ה"ה" (אופן נוסף ראה לקמן ביאור מא).

לצורך התלבשות בגוף. שהרי צמצום הוא התאמה של דבר כלפי דבר אחר, ואם כן הוא כבר שלב שני, וקדם לו המקור שממנו נמשכה הארה זו המצומצמת. [וכמו כח הזריקה המלוכש באבן הנורקת, שהכוח היה עוד טרם פעולת הזריקה, אלא שאז הוא היה כפי שהוא לעצמו]. ועל דרך זה המציאות של דבר הוי"ה מעידה על כך שיש לה מקור שאינו מצומצם ומוגבל, שממנו הוא נמשך.

יז "הראש הוא כציור תמונת ה"ו"ד כו" הגם שענין זה הוא גם אצל גוי, הנה אצלם

וידבר גו' לאמר, יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ט יא

יצטייר כביכול בציור דגוף גשמי, אין זה על-ידי המשכת ענין שלמעלה ממנו יט, כי הפעולה שנעשית באיזה דבר על-ידי כח עליון היא רק שיומשך למטה יותר וכיוצא בזה, אבל לא שינוי בהדבר עצמו כ. ובכדי ששם הוי'ה יצטייר כביכול בציור דגוף גשמי הוא על-ידי המשכת וגילוי הפנימיות והעצמיות דשם הוי'ה עצמו (המילוי דהוי'ה), ש(גם) הוי'ה עצמו בפנימיותו, אינו מוגדר בגדר הרוחני וביכלתו להיות גם בציור כא דגוף גשמי כב.

סיכום: שם הוי'ה בנשמה – י' חכמה, ה' בינה, ו' מידות, ה' יראה תתאה. שם הוי' בגוף – י' ראש, ו' גוף, שני ה"ה (במילוי) עשר אצבעות הידיים והרגליים. ויש לומר, שדווקא בגוף יש גם מילוי ה"ה, שכן כדי שיתגלה שם הוי'ה בגוף גשמי הוא ע"י המשכת הפנימיות של שם הוי'ה (המילוי).

ביאורים במאמרי רבינו

ולכן, כאשר הוא בעצמו מקבל הציור של המקום, כמו שהוי' מקבל ציור גשמי הוא רק מפני שבפנימיותו אינו מוגדר, כדלקמן.

כא "הוי'ה עצמו בפנימיותו, אינו מוגדר בגדר הרוחני וביכלתו להיות גם בציור דגוף גשמי"

באם הוי'ה היה מוגדר בגדר רוחני לא היה יכול להצטייר בגוף גשמי, ומאחר ואינו מוגדר ברוחני לכן הוא יכול להצטייר בגוף גשמי.

דוגמה לדבר: במים נקיים וצלולים, יכולה להשתקף כל צורה שהיא. והסיבה היא שכן הם מופשטים ואין להם שום ציור וגוון, וממילא הם יכולים לשקף כל דבר (אלא שמוכן להיות שהמים הם גשמיים ומוגדרים בגדר גשמי, ניתן לראות בהם רק צורות גשמיות ולא צורות רוחניות).

כב "דגוף גשמי"

לכאורה הגוף נראה גוף רגיל, ולמה לא ניכר שהגוף הוא ציור שם הוי'ה?

אלא כשם שציור במים (הנ"ל בביאור הקודם) אינו ציור גמור ועצמאי, אלא הוא תוצאה מכך שהמים עדיין הם פשוטים, ומי שאינו יודע להבחין בכך, יראה לנגד עיניו ציור ממש ולא ידע שהציור הוא תוצאה של המים הפשוטים. כך בעניינינו הגוף שהוי'ה הצטייר בו הוא גוף הבא כתוצאה מהבלי-גדר האלוקי, אך מי שאינו רואה את הבלי-גדר רואה לנגד עיניו גוף גשמי רגיל.

יט "והחילוק שבין שני הענינים הוא .. לעיל דובר על: א. בחינה שלמעלה מהוי'ה וכאן מדובר על הפנימיות של הוי'ה עצמו. ב. לעיל דובר על הוי'ה שבנשמה (שהוא בחינה רוחנית שהגוף ה'ה אמור להעלים עליה) שיתפשט עד לגוף. וכאן מדובר על כך שנעשה שינוי בהוי', שהציור שלו נעשה גשמי. ג. לעיל היא מתגלית במקום של הגוף, וכאן משתייכת לגוף עצמו.

כ "הפעולה .. על-ידי כח עליון היא רק שיומשך למטה יותר וכיו"ב, אבל לא שינוי בהדבר עצמו"

למשל, רגש אהבה הוא בלב (ואהבת – בכל לבבך) ולא בידיים או ברגליים, אך כאשר הוא בא ממקום נעלה בנפש, אזי הוא מתפרץ ומתבטא גם במחיאית כפיים וריקוד ברגליים, ועד ש"רץ לדבר מצווה". וככל שהמקור חזק ונעלה יותר הוא יגרום שיתפשט רחוק יותר. והיינו שמצד גדר הדבר הוא צריך להיות במקומו, והכוח שלמעלה ממנו פועל שיבוא גם במקום רחוק. אבל עם זאת הכח העליון לא יכול לגרום לו לקבל ציור הפוך ממנו, וכגון שרגש האהבה עצמו יצטייר בציור גשמי.

[דוגמה נוספת: יש לאדם הגבלה כמה הוא יכול לרוץ או לסחוב, ועל-ידי רצון חזק נעשה לו יותר כח, וכמו כן יש לאדם הגבלה כמה יכול להבין בשכלו, אך כאשר יש לו רצון חזק יכול למצוא טענות עמוקות שלא בערך למצבו הרגיל. אבל לא שייך לומר שמצד הרצון, כח השכל ייעשה מעשה, או מעשה ייעשה שכל].

ה) **וממשיך** בהמאמר³⁶, דפירוש וידבר גו' לאמר הוא, שבמתן תורה ניתן הכח לכל-אחד-ואחד מישראל שכשיקרא בתורה יהיה הקב"ה קורא ושונה כנגדו. ועל דרך זה הוא במצוות, דעל-ידי שאיש ישראל עושה מצוה הוא גורם וממשיך שהקב"ה יעשה אותה³⁷. והכח שיש בכל אחד מישראל שעל-ידי לימוד התורה שלו יהיה הקב"ה קורא ושונה כנגדו ושעל-ידי קיום המצוות שלו יהיה הקב"ה מקיים את המצוות, הוא על-ידי הדיבור אנכי הויה אלקיך לשון יחיד, כמבואר בהמאמר.

ויש לומר, דהענינים המבוארים בהמאמר בתור הקדמה להפירוש דלאמר כג שלימוד התורה דהאדם גורם שיהיה הקב"ה קורא ושונה כנגדו – (א) הביטול דישאל על-ידי שהקב"ה שיתף בהם את שמו, (ב) ושהכח שהויה יהיה אלקיך הוא מאנכי שלמעלה מהויה כי כל שהמשכה היא למטה יותר הוא לפי ששורש ההמשכה היא ממקור נעלה יותר – הם דוגמת שאר הפירושים בלאמר. דהפירוש בלאמר, שלימוד התורה הוא באופן דתען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא – הוא הדגשת ענין הביטול, והפירוש שוידבר גו' לאמר הוא ההמשכה דעשרת הדברות בעשרה מאמרות מדגיש המעלה דהמשכה למטה. וזה ששני ענינים אלה באים בהמאמר כהקדמה להפירוש שלאמר הוא שעל-ידי לימוד התורה דהאדם גורם להיות הקב"ה קורא ושונה כנגדו, הוא, כי כל הפירושים (הענינים) בלאמר שייכים זה לזה³⁸.

סיכום: מבאר במאמר שתיבת "לאמר" פירושה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו. ויש לומר ששני הענינים שהביא לעיל כהקדמה לפירוש זה, הם כנגד שני הפירושים האחרים ב"לאמר": א. הביטול של ישראל ששיתף בהם שמו, הוא דוגמת הפירוש של "כעונה אחר הקורא", שענינו ביטול. ב. הכח שהויה יהיה אלוךך ע"י "אנכי", הוא דוגמת הפירוש שהתורה תומשך למטה. ומכאן ששלושת הפירושים קשורים, כדלקמן.

36 ע' רג.

38 ובמכל-שכן מזה שכל הפירושים שבפסוק אחד שייכים זה לזה, כידוע הראיה לזה מ"שעטנו" (נדה סא, ב) – ראה לקר"ש ח"ג ע' 782. יד. ובכ"מ.

37 ראה לעיל ח"ב ע' קמה. וש"נ.

ביאורים במאמרי רבינו

"שוע" (חלק, סרוק) "טווי" ו"נוז" (ארוג), ובגמרא נאמר שכיון שהתורה כללה את שלושת הדברים "שוע טווי ונוז" בתיבה אחת "שעטנו", מוכח שכולם קשורים זה בזה, ומשום כך אין חייבים (מן התורה) על שעטנו (צמר ופשתים יחדיו) כשיש רק אחד או שנים מתוך שלושת התנאים, אלא אם כן היו כל השלושה יחדיו. נמצא, ששלושה ענינים, אף שנלמדים מאותיות שונות, כיון שנכתבו בתיבה אחת יש קשר ביניהם (לקו"ש ח"ג ע' 782).

כג "הענינים המבוארים בהמאמר בתור הקדמה להפירוש דלאמר" כלומר, במאמר אדמו"ר המהר"ש הביא רק פירוש אחד ב"לאמר", אלא שהקדים וביאר שני ענינים המתאימים לשני הפירושים הנוספים ב"לאמר", וכדלקמן בפנים.
כד בהערת רבינו 38 כידוע הראיה לזה מ"שעטנו"
רו"ל דורשים את משמעות תיבת "שעטנו" -

(ו) **ויש** לומר הביאור בזה, דבמתן תורה ג' ענינים, (א) הקב"ה נותן התורה, (ב) ישראל מקבלי התורה, (ג) והתורה עצמה³⁹. והחידוש בהתורה שניתנה במתן תורה לגבי התורה שלמדו האבות לפני מתן תורה הוא הן בנוגע לנותן התורה, והן בנוגע למקבלי התורה והן בנוגע להתורה עצמה.

שהחידוש בנוגע לנותן התורה הוא כדאיתא בגמרא⁴⁰ שאנכי (הפתיחה דמתן תורה) הוא ראשי תיבות אנא נפשי כתבית יהבית (אני נפשי כתבתי ונתתי), דאנא (נפשי) הוא עצמותו ית', ופירוש אנא נפשי כתבית יהבית הוא⁴¹ אַז ער האָט אַרײַנגעשריבן און אַרײַנגעגעבן זיך אַליין (שהוא כתב ונתן את עצמו), אנא נפשי. ובלשון המדרש⁴² מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה.

והחידוש בנוגע לישראל מקבלי התורה הוא, שבמתן תורה ניתנה התורה לבעלות כביכול של ישראל, שהכח לפסוק הלכות ניתן דוקא לישראל. דאין משגיחין בבת קול ויתירה מזו נצחוני בני נצחוני⁴³ כה.

והחידוש בנוגע לתורה עצמה הוא שהתורה שניתנה במתן תורה היא באופן של ציווי וגזירה שפועל על האדם והעולם להיות כהוראת התורה. וכמבואר בלקוטי תורה⁴⁴ בנוגע לעשרת הדברות שנאמרו במתן תורה (ומתוכן הענין שם מובן שעל דרך זה הוא בנוגע לכל הציוויים דתורה) שנאמרו בלשון ציווי וגם בלשון עתיד, וכמו לא תרצח שהוא ציווי וגם הבטחה, כי הדיבור עצמו גוזר על האדם והעולם⁴⁵ ופועל עליהם להיות כן. [והגם שחידוש זה הוא לכאורה רק בפעולת התורה על

(41) לקו"ת שלח מח, סע"ד ואילך. ובכ"מ.

(42) שמור"ר רפ"ג.

(43) ב"מ נט, ב.

(44) במדבר יג, ג.

(45) ויש לומר, שאף שהאדם יכול לעבור על רצון ה', מכל מקום מצד גדר הבריאה, מכיון שהדיבור דתורה גוזר על האדם והעולם, מוכרחים הם להיות כהוראת וגזירת התורה כו. וזה שיש לאדם בחירה חפשית הוא

(39) ולהעיר שבהדרושים שבלקו"ת פרשת במדבר (יב, ג ואילך) המדברים בענין מתן תורה שלוקטו מתוך הרבה דרושים – דרוש הראשון הוא בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע [וגם בדרוש "ענין שניתנה התורה על הר סיני" (טו, סע"ב ואילך) מדובר בענין הביטול וכו' דהאדם]; לאח"ז בא הדרוש "וידבר אלקים גוי", ולאח"ז הדרוש ואהיה אצלו אמן גוי שקאי על תורה.

(40) שבת קה, א (בגירסת הע"י). יל"ש שם.

ביאורים במאמרי רבינו

כה "דאין משגיחין בבת קול ויתירה מזו נצחוני בני נצחוני"

מסופר בגמרא (ב"מ נט, ב) שחכמים ורבי אליעזר נחלקו, ויצאה בת קול משמים ואמרה שהלכה כרבי אליעזר, עמד רבי יהושע ואמר "לא בשמים היא" וממילא "אין משגיחין בבת קול". ומסופר שם, שבאותה שעה חייך הקב"ה ואמר "נצחוני בני נצחוני בני".

כו בהערת רבינו 45 "שמצד גדר הבריאה, מכיון שהדיבור דתורה גוזר על האדם והעולם, מוכרחים הם להיות כהוראת וגזירת התורה .. טבע הבריאה"

צריך לומר שמדובר על גדר וטבע הבריאה שבא מצד הכרח, ולא הגדר הטבעי של הבריאה. כיון שמדובר כאן על בחינה נעלית שלמעלה

והיינו שלא רק שהפסק דין בפועל נשאר כפי

האדם והעולם ולא בהתורה עצמה, מכל-מקום, כיון ששם תורה [דשמו של כל דבר מורה על תוכנו]⁴⁶ הוא מלשון הוראה⁴⁷, הרי החידוש בהאופן דהוראת התורה [שהוראת התורה איך שהאדם והעולם צריכים להיות היא באופן שפועלת עליהם] נוגע להתורה עצמה⁴⁸.

ועל דרך זה הוא בלימוד התורה דישראל כט, כמבואר בלקוטי תורה שם, דעל-ידי שישראל לומדים אלו טריפות בבהמה כו' ואלו כשרות כו'⁴⁹, נעשה

הוראות ו'להעיר ממארו'ל (איכ"ר פ"ב, יג) "יש חכמה בגוים תאמין . . . יש תורה בגוים אל תאמין" – הוא, כי ההוראות שבכל החכמות הם חלק מ'החכמה (שעל-פי כללי החכמה צריך האדם להתנהג כך וכך) אבל אינם הוראות להאדם כיון שאין להם פעולה עליו כו'; ודוקא תורה שפועל על האדם (אף שביכולתו לבחור היפך הטבע) היא הוראה להאדם.
(49) משנה דחולין רפ"ג (מב, א. נד, א).

שביכולתו לבחור להיות היפך טבע הבריאה טו.
46) שעהייה"א בתחלתו.

47) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ספר השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית בשם הרד"ק. וראה זח"ג נג, ב.

48) ויש לומר, דזה שהתורה דוקא נקראת בשם תורה מלשון הוראה – אף שבכמה חכמות ישנם לכאורה (גם)

ביאורים במאמרי רבינו

כח בהערת רבינו 48 "שם תורה הוא מלשון הוראה .. נוגע להתורה עצמה" בהערה מבואר שלהבדיל משאר החכמות, התורה פועלת על האדם ולכן היא הוראה לאדם.

אך עדיין צריך להבין, מדוע באמת ההוראה שבתורה הוא ענין כל כך מרכזי וחשוב הנוגע לתורה עצמה (ועד שזה השם שלה), הרי לכאורה עניינה חכמה?

ואולי הביאור הוא על-פי מה שיבאר להלן שבמתן תורה נעשתה המשכת העצמות בתורה, והעצמות נמצאת בכל מקום, ופועלת עליו.

כט "ועל דרך זה הוא בלימוד התורה דישראל .."

על-ידי פסק-דין התורה נעשה שינוי במציאות העולם בפועל ממש. כמארו"ל על הפסוק "לא-ל גומר עלי" שכאשר בית-דין מעברין את השנה (ומוסיפים חודש) אזי בתוליה חוזרין (ירושלמי כתובות פ"א סה"ב, וש"נ. הובא בש"ך (ושו"ע אדה"ו) יו"ד סקפ"ט סקי"ג (סקכ"ג)).

וכידוע הסיפור עם הרוגוצ'בר, שפעם הגיעה הודעה עבורו ממשרד המיסים על תשלום שני

מגדרי הבריאה – עצמותו ית' (למעלה מצורת ופרטי הנברא מצד עצמו ולמעלה אפילו מעשרה מאמרות).

והיינו שבגדר הבריאה ב' אופנים. א. גדר הבריאה כפי שהוא מצד גדרי העולם והעשרה מאמרות שאינו מכריח את האדם להיות כהוראת וגזירת התורה. ב. גדר הבריאה כפי שהוא מצד דרגות גבוהות, עצמותו ית' (ראה לקמן במאמר סעיף ח ובביאורנו שם) המכריח את העולם, ופועל בו טבע לקיים את התורה והמצוות.

והסיבה שטבע זה אינו נרגש, היא מפני שישנם דברים חיצוניים המשפיעים, וכגון חטאים המטמאים את הנפש ומונעים ממנה אח"כ להרגיש את טבעה האמיתי (ראה לקו"ת במדבר יג ג). אך האדם שמדובר עליו כאן, הוא אדם כפי שהוא.

כו בהערת רבינו 45 "וזה שיש לאדם בחירה חפשית הוא שביכולתו לבחור להיות היפך טבע הבריאה"

בנוגע לבחירה נאמר (בראשית ג, כב) "הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע", וכשם שהוא ית' יכול לבחור נגד מה שאמור להיות מצד גדרי העולם, כך האדם יכול לבחור נגד טבע הבריאה.

וידבר גו' לאמר, יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ט טו

בירור והבדלה בין טמא לטהור ויתפרדו כל פועלי און⁵⁰ בדוגמת הפעולה בעולם שנעשית על-ידי הדברות שדיבר הקב"ה במתן תורה.

ולהוסיף, שהחידוש שנעשה בהתורה שעל ידה נעשה שינוי בעולם, מודגש עוד יותר במצוות התורה. שעל-ידי קיום מצוות התורה שלאחרי מתן תורה, נעשה בירור וזיכוך בדבר הגשמי שבו נעשית המצוה, ועד שבכמה ענינים נעשה הגשמי חפצא של מצוה, ועד אפילו חפצא של קדושה⁵¹.

סיכום: במתן תורה נפעל חידוש בשלושה ענינים: א. נותן התורה – "אנא נפשי כתבית יהיבית" שהקב"ה כתב ונתן את עצמותו. ב. מקבלי התורה – הכח לפסוק הלכות ניתן דוקא לישראל, ואף הקב"ה אומר "נצחוני בני". ג. התורה – פועלת על האדם והעולם לנהוג בהתאם, וכן ע"י לימוד התורה וקיום המצוות נפעל בירור בעולם.

(ז) **וזהו** שאמרו רז"ל⁵² על הפסוק⁵³ לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, כל השירים⁵⁴ שאמרו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך כאדם שמוריק מכלי לכלי, כל המצוות שעשו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך, דיש לומר, שבמאמר רז"ל זה מבוארים כל ג' הענינים שנתחדשו במתן תורה. (א) דהחילוק שבין ריח לשמן בהם עצמם, שהריח הוא רק התפשטות (הארת) השמן, מורה על החידוש בתורה ובמצוות (שניתנו במתן תורה) בנוגע לנותן התורה ומצוה המצוות. דהתורה כמו שהיא מצד עצמה (חכמתו של הקב"ה) היא הארה בלבד (ריח), ואמיתית הענין דאורייתא וקוב"ה כולא חד⁵⁵ נעשה במתן תורה, שאז נמשך בה העצמות (שמן). ועל דרך זה הוא בנוגע למצוות, שבמתן תורה נמשך בהם העצמות.

(ב) **ועוד** חילוק בין ריח השמן להשמן עצמו, שעל-ידי שמריחים את ריח השמן לא נחסר מאומה מהשמן, מה-שאיין-כן כשלוקחים את השמן עצמו

53) שה"ש א, ג.

54) "שירים" הוא תורה, כמרוז"ל (חגיגה יב, ב) "כל העוסק בתורה בלילה כו' שנאמר כו' ובלילה שירה עמי" (ס"ה"מ ה'תש"ו ע' 102).

55) ראה זח"ג עג, א.

50) לשון הכתוב – תהלים צב, י.

51) ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך. "הדרן" על הש"ס (תשמ"ט) ס"ה ואילך (תורת מנחם – הדרנים על הרמב"ם ש"ס ע' קסג ואילך).

52) שהש"ר פ"א, ג (א).

ביאורים במאמרי רבינו

ל "ועד שבכמה ענינים נעשה הגשמי חפצא של מצוה, ועד אפילו חפצא של קדושה" "כמה דרגות בזה: תשמישי מצוה, תשמישי קדושה, קדושה כו' - ראה מגילה כו, ב. רמב"ם הל' ס"ת פ"ה ה"ג ואילך. טושו"ע או"ח סי' קנד. יו"ד סרפ"ב. וראה שו"ע אדה"ז סי' מב ס"ו - לקו"ש חט"ז ע' 213 הערה 16.

סוגי מיסים. הוא אמר שעל-פי הלכה רק מס אחד צריך הוא לשלם ואילו את המס השני אינו צריך לשלם. למחרת או יום לאחר מכן הגיעה הודעה ממשרד המיסים שהם טעו ואת המס השני אינו צריך לשלם. וזה מעשה שארע תחת שלטון הבולשיביקים בלנינגראד (פטרבורג) (שיחות קודש מוצאי ש"פ בראשית תש"ם).

הוא נחסר בהמקום שהי'ה בו תחלה (שמן תורק שמך, כאדם שמוריק מכלי לכלי). ובהנמשל הוא, שעל-ידי נתינת התורה למטה, ניטל⁵⁶ מהעליונים הכח לפסוק דין, דתורה לא בשמים היא⁵⁷ א"ל.

(ג) **ועוד** חילוק בין ריח לשמן, דהריח הוא הולך וכלה ועד שלא נשאר ממנו מאומה, וגם ההנאה שהאדם נהנה מהריח, לאחרי שנפסק הריח עוברת הנאות⁵⁸, מה-שאיין-כן המאכל (שמן⁵⁹), גם לאחרי שנתעכל המזון במעיו, נשאר במציאות, אלא שנהפך לדם ובשר, ועל-ידי זה הוא פועל בהאדם שהתכונות שלו יהיו כפי תכונות המאכל⁶⁰. ובהנמשל הוא, שההמשכה על-ידי קיום המצוות ומכל-שכן על-ידי לימוד התורה דהאבות לא נקבעה בהעולם בפנימיותו⁶¹. ועל-ידי לימוד התורה שלאחרי מתן תורה ומכל-שכן על-ידי קיום המצוות נעשה שינוי העולם בפנימיות ובקביעות.

סיכום: זהו שאמרו חז"ל שמצוות האבות נמשלו לריח, ואילו המצוות שלנו נמשלו לשמן, שכן ההבדלים ביניהם מתאימים לשלושת הענינים הנ"ל: א. ריח הוא רק התפשטות ואילו שמן הוא הדבר עצמו. ב. הרחה מהשמן לא מחסרת ממנו, בשונה מלקיחת השמן והעברתו למקום אחר. ג. הריח הולך וכלה, ואילו השמן הופך להיות חלק מהדם ובשר.

(ח) **ויש** לומר, דבג' ענינים הנ"ל שנתחדשו במתן תורה, החידוש העיקרי הוא שבמתן תורה נעשה המשכת העצמות בתורה, ועל-ידי זה נעשה החידוש גם בהתורה ובמקבלי התורה. דהתורה מצד עצמה, כיון שהיא באין ערוך לגמרי

(שם) – הרי זה גופא שמויק מורה על זה דהמאכל נכנס בפנימיות.

(60) כידוע בטעם איסור אכילת בעלי חיים הדורסים וטורפים (רמב"ן עה"פ שמיני יא, יא. ועוד). וראה גם ברכות מד, ב.

(61) ראה לקו"ש ח"ה ע' 395 ואילך שגם המצוות דהאבות פעלו במקצת בדברים הגשמיים שבהם נעשו המצוות (גם לאחרי קיום המצוה), דכיון שמעשה אבות סימן ונתינת כח לבנים בהכרח שיהי'ה בהם איוו דוגמא על-כל-פנים להמצוות שלאחרי מתן תורה. אלא שהפעולה לא נקבעה בהדברים בהם נעשו המצוה בפנימיותם.

(56) ראה ד"ה אנכי הוי"ה אלקיך ה'תשמ"ט הערה 53 (לעיל ע' שיג).

(57) וע"פ מ"ש בפנים יומתק שענין "כאדם שמוריק כו" נאמר במדרש גבי שירים (תורה) דוקא כי ענין זה הוא בנוגע לתורה ולא בנוגע למצוות.

(58) שלכן אין מברכין על הריח ברכה אחרונה (מג"א אר"ח ר"ס רטז).

(59) שאפשר לאכלו עם פת או לשתותו על-ידי שמעריבין אותו בשאר משקין (סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג א"א). ולהעיר, שגם כששותין אותו כשהוא בפני עצמו, שאז הוא מויק להאדם (סדר ברה"ג

ביאורים במאמרי רבינו

נחסר מהנר הראשון. וכן בפשטות לימוד של אחד אינו על חשבון לימוד של השני. אלא הכוונה היא בנוגע לכוח לפסוק דין שהוא יכול להיות רק בידי אחד (ראה הנסמן בהערות רבינו 56).

לא "נימל מהעליונים הכח לפסוק דין, דתורה לא בשמים היא"
לכאורה התורה היא רוחנית, והייתה צריכה להיות גם למטה ולא שתחסר למעלה. והרי אפילו בגשמיות כאשר מדליקים נר מנר, אינו

להעולם, אין שינוי בהדברים שבעולם על-ידי דיני התורה גב, ועל דרך זה הוא בנוגע למצוות. והכח שבהתורה והמצוות שניתנו במתן תורה לפעול שינוי בעולם הוא כי במתן תורה נמשך העצמות בהתורה ומצוותיה, ועל-ידי זה יש בהם הכח לפעול גם בהדברים שבעולם שאינם בערך להתורה ומצוות כי העצמות הוא בכל מקום. ועל דרך זה הוא בנוגע להכח שניתן לישראל לפסוק הלכות ועד לאופן דקוב"ה חייך ואמר נצחוני בני נצחוני, דכח זה שבישראל הוא לפי ששורש הנשמות הוא בעצמותו ית' (למעלה מכמו עצמם את עצמו בתואר קוב"ה)⁶² גב.

== ביאורים במאמרי רבינו ==

שיסכים עם הסברא [אלא שכמוכן השמש והעולם הם גשמיים, ולכן אין זה דומה לענייננו – פעולת התורה בעולם. והמשל הוא רק דוגמה להשפעה מצד העליון].

משל נוסף על כך מהרצון בגוף שהוא שולט באברי הגוף, הגם שהאברים אינם רוצים בעצמם אלא הם רק ממלאים הרצון (ועד שלעיתים האיבר אפילו אינו מודע לרצון, וכמו בפעולה הנעשית בשעת השינה), כי הרצון מגיע לכל מקום מצידו, ולכן הוא נמצא ופועל בכל מקום. ומכיון שהתורה באה לכל מקום מצידה, היא מגיעה גם למקום שמצד גדרו אינו מרגיש אותה.

כיצד באמת מגיע הרצון לכל מקום מצידו ללא תלות בהסכמת האברים, אלא שכאשר היחס בין שני דברים הוא בהתאם לערך שלהם (וכמו שכל ורגש ביחס לגשמי), אזי אכן גשמי הוא באין ערוך ואין האחד יכול להגיע אל השני. אך כיון שכל ענייניו של הרצון שאין מציאות חוץ ממנו, שלכן "אין דבר העומד בפני הרצון", בהתאם לכך, השקפתו על האברים אינה כמה הם בערך לגביו, אלא כמה הם 'אמצעי' עבורו. ובאמת כל עניינם לבטא שליטתו, שיכול לבוא ולפעול מצידו.

ועל דרך זה העצמות, אין עניינה דרגה רוחנית גבוהה, אלא עניינה שיש רק אותה ואין מציאות חוץ ממנה, לכן "הוא נמצא בכל מקום", כי כל מציאות התחתון היא לבטא שהעליון אינו צריך הסכמתו כדי לפעול עליו.

לג "רכח זה שבישראל הוא לפי ששורש הנשמות הוא בעצמותו ית'"
מבואר במקום אחר ביתר הרחבה: "זה

לב "דהתורה מצד עצמה, כיון שהיא באין ערוך לגמרי להעולם, אין שינוי בהדברים שבעולם על-ידי דיני התורה"

התורה מצד עצמה לא אמורה לפעול על העולם, שכן היא באין ערוך לעולם (קדושה מובדלת מהעולם). והרי אפילו בתוך העולם גופא, ענין רוחני לא אמור לפעול על גשמי. כשם שסברא לא תפעל על דבר גשמי, גם אם הסברא "חזקה" מאוד. ולמשל, סברא שהאבן צריכה להתעופף באויר, לא תפעל על האבן, שכן היא אינה מורגשת באבן, אלא רק כח הזריקה שהוא מורגש באבן יוכל לפעול עליה. ואפילו כח הזריקה, באם יישאר בעצמו ולא יגיע לאבן, לא יפעל בה שום דבר. על-אחת-כמה-וכמה שהתורה לא אמורה לפעול על העולם. וכך היה קודם מתן תורה.

ובכל זאת, לאחר מתן תורה התורה פועלת בעולם למרות שהיא לא נרגשת בו. הסיבה והיכולת לכך היא מפני שבמתן תורה נעשתה המשכת העצמות בתורה, ו"העצמות נמצא בכל מקום" – גם במקום שאין לו שום קשר. שכן יש שני אופנים בהימצאות עליון בתחתון. א. אור הגבול – הימצאותו היא גם מצד התחתון, בכך שהתחתון מרגיש ומקבל אותו. ב. אור הבלי גבול – הימצאותו בתחתון באה מצד האור (וכאילו שהעליון מכריח את התחתון לכך). וזה ענין כח הבלי גבול שלו – שאינו זקוק ל'השתתפות' ו'הסכמת' התחתון, אלא יכול לפעול מצידו כל דבר.

משל גשמי לדבר: השמש מאירה לעולם כולו מצידה, ולא בגלל שהעולם הסכים ועשה פעולה מיוחדת לשם כך. זאת בשונה למשל מלימוד של רב ותלמיד שהשפעת הרב תלויה בתלמיד

והגילוי דשורש הנשמה (כמו שמושרשת בהעצמות) בהנשמה כמו שבאה בהמשכה ועל-אחת-כמה-וכמה בהנשמה המלוכשת בגוף, הוא על-ידי התורה ז'. דעל-ידי שהפתיחה דמתן תורה היתה באנכי ראשי תיבות אנא נפשי כתבית יהבית, שהכניס כביכול את עצמותו בתורה, על-ידי זה נעשה אנכי (הוי"ה) אלקיך (לשון יחיד) דכל-אחד-ואחד מישראל, ועל-ידי עסק התורה שלו כדבעי, נמשך זה בגילוי.

ויש לומר, שהענין דאנכי אלקיך דישראל הוא למעלה מבחינת אנכי שבתורה. וכידוע⁶³ שגם בהשורש דתורה וישראל כמו שהם בהעצמות, השורש דישראל הוא למעלה משורש התורה. דהתורה (גם כמו שהיא לאחרי מתן תורה, הענין דאנא נפשי כתבית יהבית) היא בשביל ישראל⁶⁴ זח. אלא שהגילוי דאנכי

שגם נותן התורה נמכר כביכול לישראל מקבלי התורה – שגם הענין ד"אנא נפשי" שבתורה אינו העצמות ממש, והוא טפל כביכול לישראל ששרשם בהעצמות ממש.

62) ראה בארוכה לעיל ח"א ע' לב.

63) ראה לעיל ע' רפח ואילך. ושי"נ.

64) להעיר ממרו"ל (הובא לעיל סעיף ו) "מכרתי את תורתי כביכול נמכרתי עמה", דיש לומר הפירוש בזה

ביאורים במאמרי רבינו

לד "והגילוי דשורש הנשמה בהנשמה כמו שבאה בהמשכה .. הוא על-ידי התורה" כלומר, זה "ששורש הנשמות הוא בעצמותו ית"ו" הוא עניין הקשור עם שורש הנשמה וכיכד זה בא בפועל בנשמה המלוכשת בגוף שיאיר בו שורשה? על כך מבאר שהתורה מגלה ענין זה ('תורה אור'). אך הוא דוקא כאשר נעשית המשכת העצמות בתורה "על-ידי שהפתיחה דמתן תורה היתה באנכי ו"ת אנא נפשי כתבית יהבית, שהכניס כביכול את עצמותו בתורה", מה-שאין-כן קודם מתן תורה שבתורה עצמה לא היתה המשכת העצמות.

ו"על-ידי זה נעשה אנכי (הוי"ה) אלקיך (לשון יחיד) דכל-אחד-ואחד מישראל" שבנשמה שבגוף יתגלה שמהותה האמיתית היא אנכי – עצמותו ית'. שכן מצד ועל-ידי אנכי, הוי' נעשה אלוקיך (כפי שנתבאר באריכות בסעיפים ג-ז).

לה "דהתורה .. היא בשביל ישראל" בתורה מופיע ריבוי פעמים הלשון "צו את בני ישראל" "דבר אל בני ישראל", היינו שהתורה נועדה לצוות ולדבר לבני ישראל. ובמילא מובן ששורש ישראל בעצמותו ית' עמוק יותר מהתורה.

שהפסק-דין דהאדם העוסק בתורה צריך להיות כפי הבנתו דהאדם, דתורה לא בשמים היא, הוא מצד ענין הבן שבישראל, וכמאמר רז"ל קוב"ה קא חיך ואמר נצחוני בני נצחוני, דהטעם על זה שנצחוני הוא לפי שהם בני. והיינו, כי שרש הבן הוא בעצמות האב שלמעלה מכחות הגלויים שלו, ועל דרך זה בישראל, בניו של הקב"ה, ששרשם הוא בעצמותו יתברך למעלה מכמו שצמצם את עצמו בתואר קוב"ה, ולכן הם יודעים ומשיגים אמיתית התורה כמו שהיא מושרשת בהעצמות שלמעלה מדרגת התורה כמו שנמשכה בידיעת קוב"ה" - ד"ה מרגלא בפומיה דרבא סעיף ה.

דוגמא לכך היא מהמובא בתורת החסידות, כי לאבא עוור לא-עלינו, יכול להיוולד בן בריא בעיניו. ולכאורה, מהיכן הגיעה בבן תכונה שאינה קיימת באב?

אלא, שהחסידון בראיית האב הוא רק בכח הראיה הגלוי, אך בעצם הנפש, האב שלם בכל כוחותיו. וכיון שהבן נמשך מעצם האב, לכן יכול להימשך בו כח הראיה בשלימות.

וזהו "יפה כח הבן מכח האב" דגם זה ש"יפה כח הבן" הוא "מכח (העצמי של) האב" (לקו"ש חכ"ג

וידבר גו' לאמר, יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ט ט

אלקיך (דישראל) – נמשך על-ידי אנכי שבתורה ז].

זזהו גם הטעם ז' שגם על-ידי לימוד התורה דישראל נעשה שינוי בהדברים שבעולם, בדוגמת השינוי שנעשה בהעולם על-ידי עשרת הדברות של הקב"ה (כנ"ל סעיף ו מלקוטי תורה), כי על-ידי שישראל עוסק בתורה נמשך הגילוי דאנכי (אנכי שבתורה, וגם אנכי אלקיך דישראל, שלמעלה מאנכי שבתורה), והדיבור (כביכול) דהעצמות פועל שינוי בעולם, כנ"ל.

סיכום: החידוש העיקרי של מתן תורה הוא המשכת העצמות בתורה, ומכח זה נפעלו שני החידושים האחרים הנ"ל: א. התורה מצד עצמה למעלה מהעולם, אך כיון שהעצמות היא בכל מקום, לכן בכוחה התורה פועלת בעולם. ב. הכח של ישראל לפסוק הוא מצד שרשם בעצמות, וגילוי שרשם הוא ע"י העצמות שבתורה.

ט) ויש להוסיף ז" ביאור בהשייכות דהשינוי בעולם שנעשה על-ידי לימוד התורה וקיום המצוות דהאדם להמשכת העצמות בהתורה ומצוות, כי בכדי שבלימוד (דיבור) התורה דהאדם תהיה המשכת הדיבור דאנכי, הוא על-ידי שהלימוד שלו הוא בתכלית הביטול זט. ועל דרך זה הוא בנוגע לקיום המצוות. ואמיתית הביטול שבלימוד התורה וקיום המצוות בא מזה שבהתורה והמצוות שניתנו במתן תורה ישנה המשכת העצמות. דלימוד התורה וקיום המצוות של

== ביאורים במאמרי רבינו ==

להוסיף שלא רק עשרת הדברות פועלים על העולם, אלא גם בני-ישראל פועלים בעולם על-ידי לימוד התורה שלהם. והכח שלהם לזה הוא על-פי מה שנתבאר לעיל שבנשמה שבגוף מתגלה שמהותה האמיתית היא אנכי.

לח "ויש להוסיף..."

כלומר, עד עתה נתבאר שהכח בלימוד התורה לפעול בעולם הוא מפני שבלימוד האדם ישנה המשכת העצמות - אנכי. בסעיף זה מוסיף שזה גופא שבלימוד האדם ימצא ויאיר האנכי, הוא דווקא כאשר הוא בתכלית הביטול, וזה גופא בא על-ידי האנכי.

לט "בכדי שבלימוד (דיבור) התורה דהאדם תהיה המשכת הדיבור דאנכי, הוא על-ידי שהלימוד שלו הוא בתכלית הביטול" כי באם אינו בטל מציאותו מנגדת להמשכה, ואזי לא הקב"ה מדבר אלא האדם הוא המדבר.

לו "אלא שהגילוי דאנכי אלקיך (דישראל) - נמשך על-ידי אנכי שבתורה"

למרות ששורש ישראל גבוה יותר, הנה הגילוי של שורש ישראל נעשה על-ידי התורה. שכן ישראל הם "חלק אלוהה ממעל ממש", ו'חלק' מתאים לומר כאשר הוא נהיה 'דבר נבדל'. בדוגמת בן שאמנם בא מעצם האב, אבל הוא נולד כדבר נבדל, ושורשו נמצא בו בהעלם. מה-שאינ-כן תורה היא בגילוי תורת ה', שלכן דברי תורה אינם מקבלים טומאה, והיא נקראת תורה אור, ולכן היא מגלה זאת גם בישראל.

ואפילו זה ששורש ישראל גבוה יותר מתורה מתגלה בתורה, כנ"ל שכל התורה היא לצוות ולדבר לבני ישראל.

לז "וזהו גם הטעם"

מתחיל את הסעיף עם הפעולה דתורה על העולם, ממשיך עם הכח לפסוק הלכות, וחוזר לפעולה דתורה על העולם. אלא כוונתו כאן

האבות קודם מתן תורה, כיון שעבודת האבות הגיעה רק עד שורש הנבראים⁶⁵, דלגבי שורש הנבראים יש תפיסת מקום להנבראים, לכן, הביטול שלהם לא יהיה ביטול בתכלית. וזהו מה שכתוב באברהם⁶⁶ ואנכי עפר ואפר, שגם אפר הוא מציאות⁶⁷. והביטול שעל-ידי לימוד התורה וקיום המצוות שלאחרי מתן תורה הוא ביטול בתכלית, בדוגמת הביטול דמשה (מקבל התורה) דכתיב ב'ה⁶⁸ ונחנו מה מ. נויש לומר, דזה שכל-אחד-ואחד מישראל יכול להגיע על-ידי תורה ומצוות להביטול דמ"ה הוא לפי שבמתן תורה נעשה הוי"ה אלקיך (כנ"ל סעיף ג' וד') והוי"ה במילוי אלפי"ן בגימטריא מ"ה מ, והביטול שנעשה על-ידי המשכת העצמות (אנכי שלמעלה מהוי"ה) בתורה ומצוותיה הוא למעלה גם מהביטול דמ"ה].

סיכום: בכדי שבקיום התורה והמצוות של האדם תהיה המשכת הדיבור "אנכי" שיפעל שינוי בעולם, הוא על-ידי שהאדם מקיימן בתכלית הביטול, ולכן זהו דווקא ע"י התורה ומצוות שניתנו במתן תורה שנמשכה בהן העצמות, שלגביה אין תפיסת מקום כלל לנבראים.

יו"ד) ועל-פי זה יש לומר שג' הענינים (פירושים) דלאמר הם בהתאם לג' הענינים שנתחדשו במתן תורה. דהפירוש בלאמר שבמתן תורה נתחדש שלימוד התורה של האדם יהיה בתכלית הביטול, באופן דתען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא, הוא מצד החידוש שנעשה במתן תורה בנוגע לנותן התורה. וכנ"ל (סעיף ט) שאמיתית הביטול שבלימוד התורה בא מזה שבהתורה שניתנה במתן תורה ישנה המשכת העצמות. והפירוש דלאמר שהאדם הלומד תורה אומר להקב"ה שיחזור כביכול על הדיבור שלו, הוא מצד החידוש שנעשה במתן תורה בנוגע לישראל מקבלי התורה, שניתן להם הכח לפעול כביכול בהקב"ה, נצחוני בני נצחוני. והפירוש בלאמר שעשרת הדברות נמשכים ופועלים בהעשרה מאמרות הוא מצד החידוש שנעשה במתן תורה בהתורה שהיא מושלת ושולטת על העולם.

67 באגה"ק סט"ו "שהאפר אין לו דמיון וערך אל מהות העץ כו", אבל אעפ"כ הוא מציאות.

68 בשלח טז, ז.

65 סה"מ תש"ג ע' 23. ובכ"מ.

66 וירא יח, כז.

ביאורים במאמרי רבינו

מ "ונחנו מ"ה" בכתיבת שם הוי"ה יש כמה וכמה אופנים (אשר רש"י על הפסוק מפרש "מה אנו חשובין", כל אחד מהם מורה על בחינה אחרת בשם הוי"ה), וזהו ביטול מוחלט. ומהם לכתוב את האותיות במילוי אל"ף, דהיינו מא "הוי"ה במילוי אלפי"ן בגימטריא מ"ה" יו"ד ה"א וא"ו ה"א", ואזי עולה בגימטריא מ"ה.

וידבר גו' לאמר, יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ט כא

ר"ש לקשר זה עם מה שאמרו רז"ל⁶⁹ אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה, דכיון שהתורה מושלת ושולטת על העולם, הרי כשעוסק בתורה אין שייך שיהיה מי שהוא שולט עליו⁷⁰, דאדרבה, הוא מושל ושולט על כל העולם. ומגאולה הפרטית (שעל-ידי עסק התורה נעשה בן חורין) באים לגאולה הכללית, שאז יהיה אמיתית החירות, בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

סיכום: שלושת הפירושים ב"לאמר" הם כנגד שלושת החידושים הנ"ל במתן תורה: א. האדם חוזר על דברי הקב"ה, ענינו ביטול בתכלית, ובא ע"י החידוש בנותן התורה – המשכת העצמות בתורה. ב. הקב"ה קורא ושונה כנגדו, הוא החידוש במקבלי התורה – הכח לפסוק הלכות עד שהקב"ה אומר "נצחוני בני". ג. התורה תומשך למטה, הוא החידוש בתורה שעל ידה נפעל בירור בעולם.

הראשונות . . אין כל אומה ולשון שולט בהן, שנאמר חרות, א"ת חרות אלא חירות. וראה שמו"ר פמ"א, ז (בתחלתו).

---

69) אבות פ"ו מ"ב.
70) ראה עירובין נד, א: אלמלי לא נשתברו לוחות

סיכום כללי

סעיף א: תיבת "לאמר" בעשרת הדברות היא הנתינת כח שלימוד התורה יהי באופן של "לאמר", וכמה פירושים בזה: א. שהקב"ה קורא ושונה כנגדו. ב. שהאדם חוזר על דברי הקב"ה. ג. שהתורה תומשך למטה. וצריך להבין הקשר ביניהם (הביאור לקמן סעיף י).

סעיף ב: הביאור בהקדים, אדמו"ר המהר"ש מביא מהילקוט שהדיבור במתן תורה היה באופן שכל אחד אמר "עימי הדיבור מדבר" (והיה זה הן מצד הנשמה והן מצד הגוף), ומבאר הטעם, כי הקב"ה שיתף במתן תורה את שמו בכל אחד מישראל. וכמו ששיתוף שמו של הקב"ה במלאכים פועל בהם ביטול, כך בישראל.

סעיף ג: השם שהקב"ה שיתף בישראל במתן תורה הוא הוי"ה, וזהו "אנכי הוי"ה אלקיך", שעל ידי "אנכי" (עצמות אור אין סוף) נפעל ש"הוי"ה אלקיך", וגם בהיות הנשמה בגוף אייר שם הוי"ה שבה. וכיון ששם הוי"ה הוא למעלה משם אדני ששותף במלאכים, נמצא

שהביטול של ישראל גדול יותר.

סעיף ד: שם הויה בנשמה – י' חכמה, ה' בינה, ו' מידות, ה' יראה תאזה. שם הויה בגוף – י' ראש, ו' גוף, שני ה"ה (במילוי) עשר אצבעות הידיים והרגליים. דווקא בגוף יש גם מילוי ה"ה, שכן כדי ששם הויה התגלה בגוף גשמי הוא ע"י המשכת הפנימיות שבו.

סעיף ה: אדמו"ר המהר"ש מבאר שתיבת "לאמר" פירושה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו. ויש לומר ששני הענינים שהביא לעיל כהקדמה לפירוש זה (בסעיפים ב-ג), הם כנגד שני הפירושים האחרים ב"לאמר": א. הביטול של ישראל ששיתף בהם שמו, הוא דוגמת הפירוש של "כעונה אחר הקורא", שענינו ביטול. ב. הכח שהויה יהיה אלוקיך הוא על-ידי "אנכי", הוא דוגמת הפירוש שהתורה תומשך למטה. ומכאן ששלושת הפירושים קשורים, כדלקמן.

סעיף ו: במתן תורה נפעל חידוש בשלושה ענינים: א. נותן התורה – "אנא נפשי כתבית יהבית" שהקב"ה כתב ונתן את עצמותו. ב. מקבלי התורה – הכח לפסוק הלכות ניתן דוקא לישראל, ואין משגיחים בבת קול, ואף הקב"ה אומר "נצחוני בני". ג. התורה – פועלת על האדם והעולם לנהוג בהתאם, וכן ע"י לימוד התורה וקיום המצוות נפעל בירור בעולם.

סעיף ז: זהו שאמרו חז"ל שמצוות האבות נמשלו לריח, ואילו המצוות שלנו נמשלו לשמן, שכן ההבדלים ביניהם מתאימים לשלושת הענינים הנ"ל: א. ריח הוא רק התפשטות ואילו שמן הוא הדבר עצמו. ב. הרחה מהשמן לא מחסרת ממנו, בשונה מלקיחת השמן והעברתו למקום אחר. ג. הריח הולך וכלה, ואילו השמן הופך להיות חלק מהדם ובשר.

סעיף ח: ויש לומר, שהחידוש העיקרי של מתן תורה הוא המשכת העצמות בתורה, ומכח זה נפעלו שני החידושים האחרים הנ"ל: א. התורה מצד עצמה למעלה מהעולם, אך כיון שהעצמות היא בכל מקום, לכן בכוחה התורה פועלת בעולם. ב. הכח של ישראל לפסוק הוא מצד ששרשם בעצמות, וגילוי שרשם הוא ע"י העצמות שבתורה.

סעיף ט: ויש להוסיף, שבכדי שבקיום התורה והמצוות של האדם תהיה המשכת הדיבור "אנכי" שיפעל שינוי בעולם, הוא על-ידי שהאדם מקיימן בתכלית הביטול, ולכן זהו דווקא ע"י התורה ומצוות שניתנו במתן תורה שנמשכה בהן העצמות, שלגביה אין תפיסת מקום כלל לנבראים.

סעיף י: שלושת הפירושים ב"לאמר" הם כנגד שלושת החידושים הנ"ל במתן תורה: א. האדם חוזר על דברי הקב"ה, ענינו ביטול בתכלית, ובא ע"י החידוש בנותן התורה – המשכת העצמות בתורה. ב. הקב"ה קורא ושונה כנגדו, הוא החידוש במקבלי התורה – הכח לפסוק הלכות עד שהקב"ה אומר "נצחוני בני". ג. התורה תומשך למטה, הוא החידוש בתורה שעל ידה נפעל בירור בעולם.

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגארטען
ר' אהרון יעקב ומשפחתו שיחיו בלן
ר' יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאוו
משפחת לפידות שיחיו, ארגנטינה
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פיישר
ר' נתן ומשפחתו שיחיו ציבין
ר' ראובן ומשפחתו שיחיו קיל
הרב יצחק ומשפחתו שיחיו רסקין

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' צבי מרדכי
וזוגתו מרת זהבה ברוריה
שיחיו רוזנפלד
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
ר' פנחס ב"ר עזרא ע"ה
וזוגתו מרת אסתר הדסה
ב"ר שמעון ע"ה
רומנו
ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
ר' יהושע זליג
בן ר' שמואל מאיר ע"ה
זילבערשטיין
נלב"ע ח' אייר ה'תשפ"ב
נדפס על-ידי
ולזכות משפחתו שיחיו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
הרה"ח ר' מאיר
בן ר' שמחה יצחק ע"ה
זאיאנץ
נלב"ע ג' סיון ה'תשפ"א
נדפס על-ידי ולזכות נכדו
ר' דוד ומשפחתו שיחיו